

**YOUNG
ROTTERDAM**

Anti-Pest Protocol

Young Rotterdam 2023 - 2027

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding	4
1.1 Het belang van dit pestprotocol.....	4
1.2 De uitgangspunten van de school t.a.v. pesten	4
2. Pesten	5
2.1 Wat is pesten?.....	5
2.2 Verschil tussen plagen en pesten	5
2.3 Hoe wordt er gepest?.....	5
2.4 Wat is digitaal pesten (cyberpesten)?.....	6
2.5 Hoe wordt er digitaal gepest?.....	6
2.6 Effecten van digitaal pesten.....	7
2.7 Oorzaken van pestgedrag	7
2.8 Rollen bij pesten	7
2.9 Mogelijke signalen van een pestsituatie	9
3. Aanpak pesten	11
3.1 Preventieve aanpak.....	11
3.2 Stappenplan.....	12
3.3 Wat kunnen ouders doen bij pesten?.....	13
3.4 Wat doet de school bij pesten?	14
3.5 Inzet sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem bij de aanpak van pesten	16
3.6 Wat doet de school bij digitaal pesten/cyberpesten?.....	16
3.7 Consequenties van pestgedrag (strafmaatregelen).....	16
Bijlagen	17
Bijlage 1 Leidraad voor een oriënterend gesprek bij een vermoeden van pesten	17
Bijlage 2 Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest.....	18
Bijlage 3 Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling.....	19
Bijlage 4 Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling en de pestende leerling(en).....	20
Bijlage 5: Het stappenplan na een melding van cyberpesten	21
Bijlage 6. Tips voor leerlingen om zich veilig te voelen.	22
Bijlage 7 : pestcontract (voorbeeld)	23
Bijlage 8. Informatiebronnen en instanties:.....	25
Bijlage 9 Thermometer pesten in de klas	26

Voorwoord

Young Rotterdam is een kleinschalige vmbo-school waar leerlingen zich voorbereiden op een studie- en werkomgeving waarin ondernemerschap en creativiteit de toon zetten. In schooljaar 2017/18 is de, toen geheten, Young Business School Rotterdam uitgebreid met de afdeling Vrijeschool de Kaap, een samenwerking met het Rudolf Steiner College, waardoor leerlingen in Rotterdam en omstreken nu ook Waldorfond onderwijs op vmbo-niveau kunnen volgen.

De Young Business School Rotterdam bestond in schooljaar 2016/2017 uit 165 leerlingen. Inmiddels bestaat Young Rotterdam (YR) uit 450 leerlingen waarvan 300 op de afdeling Young Business School Rotterdam (YBSR) en 150 op de afdeling Young Waldorf School Rotterdam (YWSR), voorheen Vrijeschool de Kaap geheten. We bieden onderwijs op de vmbo-niveaus theoretisch, gemengd, kaderberoep en basisberoep met de profielen Economie & Ondernemen en Zorg & Welzijn/Hospitality.

Young Rotterdam vmbo maakt deel uit van Stichting SARO, een interconfessioneel en algemeen bijzonder Rotterdams schoolbestuur. Onder het bevoegd gezag van SARO bevinden zich 52 scholen die onderwijs bieden aan kinderen van 0 tot 18 jaar.

Missie

Leerlingen van Young Rotterdam leveren een positieve bijdrage aan het samenleven van morgen. Zij hebben het goed op onze school, krijgen de ondersteuning die zij nodig hebben, en ontwikkelen zich hier tot krachtige individuen. Onze school is een afspiegeling van én een verbindende kracht voor de stad Rotterdam en omstreken.

Young Rotterdam leidt vmbo-leerlingen op tot proactieve, creatieve, sociale en ondernemende jongvolwassenen, die thuis zijn in de steeds veranderende samenleving, maar zich ook opstellen als kritische wereldburgers. Ons onderwijs stimuleert leerlingen om te ontdekken welke kwaliteiten zij in zich hebben en zich te committeren aan hun eigen ontwikkeling, zodat zij temidden van alle veranderingen mee kunnen veranderen, zonder hun eigenheid te verliezen en bereidt hen tegelijkertijd voor op een studie of beroep.

Visie

Hierbij staan een drietal zaken centraal:

- Preventief werken is een voorwaarde voor optimale onderwijssteuning;
- De ondersteuning wordt continu geoptimaliseerd/doorontwikkeld;
- Young Rotterdam heeft een extra onderwijs- en ondersteuningsaanbod en maakt bij handelingsverlegenheid gebruik van het Expertisecentrum

Wij zetten ons elke dag in om onze missie waar te maken, vanuit onze visie op onderwijs en pedagogiek, die zich in zeven punten laat samenvatten:

- Een goede relatie leerling/docent vormt de basis van het leerproces.
- Ons onderwijs is gebaseerd op ervaren leren.
- Onze docenten geven les op grond van bevoegdheid én persoonlijke expertise.
- We zorgen met zijn allen voor een veilige leeromgeving voor leerlingen en docenten.
- Binnen onze school bestaat diversiteit en gelijkwaardigheid.
- We hebben continu aandacht voor kwaliteit en de verbetering daarvan.
- De schoolleiding zet in op autonomie, bekwaamheid en sociale verbondenheid.

1. Inleiding

1.1 Het belang van dit pestprotocol

Leerlingen moeten zich veilig en thuis kunnen voelen op een school. Wij streven dan ook naar een prettige en open sfeer waarin de leerlingen elkaar, maar ook de docenten, het onderwijsondersteunend personeel en de directie respecteren. Om dit te bereiken, leren leerlingen met elkaar om te gaan. Het kan voorkomen dat een leerling gepest wordt. De docenten moeten zich dan realiseren dat er een ernstig probleem is. Als pesten gedoogd wordt, wordt de veiligheid en de cultuur van een school ernstig aangetast. Dit wordt dan ook niet geaccepteerd. Met behulp van dit pestprotocol wordt pestgedrag aangepakt, maar ook voorkomen. In dit pestprotocol is vastgelegd hoe dit wordt gerealiseerd.

Wanneer in dit protocol wordt gesproken over pesten of pestgedrag, dan wordt daarmee ook bedoeld digitaal pesten, seksuele intimidatie en discriminatie.

In dit pestprotocol wordt het belang van een pestprotocol belicht. Ook worden de uitgangspunten van de school als het over pesten gaat aan de orde gesteld: pesten is een probleem, school heeft een inspanningsverplichting, wij zijn alert zijn op pestgedrag en ondernemen actie, waar nodig, als er gepest wordt.

1.2 De uitgangspunten van de school t.a.v. pesten

Pesten is een ernstig maatschappelijk probleem. De school zal zich zoveel mogelijk inspannen om pesten te voorkomen en actie ondernemen als er toch gepest wordt, zodat het pesten stopt. Pesten is onacceptabel. Ook ouders en de leerlingen moeten pesten als een probleem zien en in samenwerking met de school pesten voorkomen en tegengaan. De school maakt dit bespreekbaar. Leerlingen moeten weten dat zij hulp kunnen krijgen van de volwassenen binnen de school als zij gepest worden.

2. Pesten

2.1 Wat is pesten?

Pesten is langere tijd met woorden of met je lijf, geweld gebruiken tegen een persoon. *Iemand wordt getreiterd, of is het mikpunt van pesterijen, als hij of zij herhaaldelijk en langdurig blootstaat aan negatieve handelingen verricht door één of meerdere personen.*

Bij pesten is de macht van ene leerling sterker en van de andere leerling zwakker. Het is vaak dezelfde leerling die wint en dezelfde leerling die verliest. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is de gepeste leerling steeds weer de klos. De sterkere leerling, de pester, heeft vaak een grotere mond en anderen kijken tegen hem of haar op. De pester heeft geen positieve bedoelingen; wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Vaak is sprake van een groep van pesters tegen een enkele leerling. De gepeste leerling kan zich eenzaam of verdrietig voelen, of onzeker en bang zijn.

Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Een schoolklimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen gepeste leerling worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er grip op te krijgen.

2.2 Verschil tussen plagen en pesten

Plagen mag wel, pesten niet. Maar wanneer is het nog plagen en wanneer wordt het pesten? Bij plagen is er sprake van incidenten en van een gelijke machtsverhouding. Er is geen winnaar of verliezer. De geplaagde leerling mag zichzelf verdedigen en loopt geen (blijvende) lichamelijke en/of geestelijke schade op. Bij pesten daarentegen is sprake van een zekere systematiek en van een ongelijke machtsverhouding; is de pester de 'winnaar' en de gepeste leerling de 'verliezer'. De gepeste leerling mag/kan niet (meer) voor zichzelf opkomen.

2.3 Hoe wordt er gepest?

Pesten kan op veel manieren, bijvoorbeeld:

- Met woorden: vernederen, belachelijk maken, uitschelden, bedreigen, met bijnamen aanspreken enz.
- Schriftelijk/digitaal/internet/per telefoon: gemene briefjes, berichtjes, foto's/filmpjes ongewenst delen, kwetsende commentaren via social media.
- Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben, aan haren trekken of zelfs wapens gebruiken.
- Achtervolgen: opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden.
- Uitsluiting: doodzwijgen en negeren, uitsluiten in de pauzes, van feestjes, uitsluiten bij groepsopdrachten.
- Stelen en vernielen: afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken,

banden lek prikken, fiets beschadigen.

- Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven; het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

2.4 Wat is digitaal pesten (cyberpesten)?

Jongeren maken erg veel gebruik van internet en hebben een mobiele telefoon. Een groot deel van hun leven speelt zich online af. Dit betekent dat naast 'gewoon' pesten ook digitaal pesten of cyberpesten kan voorkomen. Dit is het pesten of misbruiken via digitale media (internet en mobiele telefoon). Het is vaak een aanvulling op ander pestgedrag en slachtoffers weten meestal wie de pester is. Kinderen en jongeren zien geen onderscheid meer tussen hun sociale interacties in de fysieke en digitale wereld. Gepeste kinderen/jongeren worden vaak zowel op school als online gepest. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de pestende leerlingen gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Op steeds jongere leeftijd komen kinderen ermee in aanraking. Ouders en docenten kunnen moeilijker ingrijpen, omdat digitaal pesten lastig traceerbaar is.

Het grootste verschil met offline pesten is dat online pesten, 7 dagen per week, 24 uur per dag door kan gaan, waardoor slachtoffers het gevoel krijgen nergens veilig te zijn. Online pesten is niet altijd zichtbaar (kan ook makkelijker anoniem), het betreft vaak het zwart maken of afkraken van iemand door kwetsende opmerkingen of bijvoorbeeld [chanteren met foto's en video's](#). Daarnaast kan het zijn dat een hele groep, één persoon met opzet negeert, beledigende mails of berichtjes stuurt, haatreacties plaatst of een nepprofiel aanmaakt. Maar ook komt steeds meer [naming](#), [cancel](#) [cultuur](#), [doxing](#), [shaming](#), [exposen](#), [sexting](#), [shame sexting](#) en [sextortion](#) voor. Op elk online platform waar men contact met andere mensen heeft kan online pesten plaatsvinden. (tekst [www.pestweb.nl](#))

2.5 Hoe wordt er digitaal gepest?

Online pesten lijkt in veel opzichten op ander pestgedrag, maar het vindt plaats in een nieuwe context en kan daarom anders lijken. Het is belangrijk om te beseffen dat de impact van online pesten anders kan zijn, omdat het vaak in de thuisomgeving gebeurt en het bereik online groot kan zijn. Toch draait het bij online pesten om dezelfde elementen: uitsluiting, kwetsen en pijn. De volgende vormen van online pesten komen het meest voor:

- **Uitsluiten:** bijvoorbeeld iemand ongevraagd toevoegen aan of verwijderen uit online groepen of groepsgesprekken, of iemand zomaar blokkeren.
- **Beledigen:** bijvoorbeeld beledigingen onder een foto plaatsen. Pesters spreken dergelijke opmerkingen misschien minder snel hardop uit.
- **Hacken:** bijvoorbeeld een account hacken en het wachtwoord veranderen. Daardoor kan iemand niet meer bij diens sociale contacten. De pester kan zich bovendien voordoen als het slachtoffer. De pester stuurt dan berichten vanuit het gehackte account of wijzigt bijvoorbeeld de profielfoto.
- **Belachelijk maken:** bijvoorbeeld een belastende of ongewenste foto naar de hele klas of het hele sportteam versturen. Zulke foto's worden vervolgens vaak ook weer doorgestuurd. Vaak gaat het om een screenshot of een bewerkte foto. Of de pesters maken een nepaccount onder de naam van de gepeste. Met zo'n nepaccount kunnen zij heel gemakkelijk vervelende informatie verspreiden.

- **Bedreigen:** bijvoorbeeld een dreigend bericht versturen. Dat kan gemakkelijk anoniem.
- **Stalken:** bijvoorbeeld iemand online lastigvallen of intimideren door die persoon via verschillende kanalen te benaderen.
- **Subtielere vormen:** pesters kunnen subtiele vormen gebruiken om de machtsongelijkheid tussen hen en het slachtoffer kenbaar te maken. Denk hierbij aan negeren, buitensluiten en 'hoektags'. Bij deze laatste vorm wordt iemand in de hoek van een foto getagd, terwijl die persoon niet op de foto staat. Deze subtiele vormen van online pesten zijn minder zichtbaar voor buitenstaanders en opvoeders, waardoor de pester zich sneller onaantastbaar voelt. Het is belangrijk om uit te gaan van wat de gepeste ervaart en om jongeren de ruimte te geven om ervaringen of ongenoegens aan te kaarten.

2.6 Effecten van digitaal pesten

De effecten van digitaal pesten kunnen erger zijn dan bij pesten in persoon. Opnames die via de webcam worden gemaakt, kunnen worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een website staan. Foto's die eenmaal op internet staan zijn soms niet meer te verwijderen.

De gevolgen kunnen heftig en soms levenslang aanwezig zijn. Denk dan aan depressie, eenzaamheid, laag zelfbeeld, sociale angst of zelfs zelfdoding. Ze kunnen hun gedrag aanpassen als gevolg van het cyberpesten. Ook kunnen ze meer op hun hoede zijn met het delen van informatie en het proberen te vermijden van conflicten.

2.7 Oorzaken van pestgedrag

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben, bijvoorbeeld:

- Een problematische thuissituatie.
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas.
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau).
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).

2.8 Rollen bij pesten

De pester

De pester is vaak de sterkere in zijn groep. Hij is of lijkt populair, maar is dat uiteindelijk vaak niet. Hij dwingt zijn populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag en denkt door te pesten dat iedereen hem grappig en stoer vindt. Van binnen is een pester vaak onzeker en probeert zichzelf groter te

maken door een ander kleiner te maken. Doorgaans voelt een pester zich niet schuldig, want de gepeste leerling vraagt er volgens hem immers om, om gepest te worden.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dit kan meerdere redenen hebben:

- Uiterlijk, gedrag, gevoelens (o.a. over seksuele geaardheid) en sociale uitingsvormen kunnen daarmee te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een gepeste leerling te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.
- Zij doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet of ze praten ABN.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

schaamte; angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt; het probleem lijkt onoplosbaar; het idee dat het niet mag klikken.

Een gepest kind voelt zich vaak verdrietig en eenzaam. Hij durft vaak niets terug te doen of te vertellen dat hij gepest wordt omdat hij bang is dan nog meer gepest te worden.

De meelopers / meepesters

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de gepeste rol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken dat zij er dan bij horen. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het gepeste leerling of hulp inschakelen.

Andere leerlingen

De Helper

Neemt het op voor de gepeste. Hij vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor de pester. Hij helpt graag en is daarom vaak populair.

De Stiekemer

Hij vindt het goed dat er gepest wordt maar bemoeit zich er niet mee. Hij is bang om zelf gepest te worden. Hij roept anderen erbij om het pesten te steunen.

De Buitenstaander

Hij denkt dat er in de klas niet gepest wordt en het kan hem ook niets schelen. Zolang hij er zelf maar geen last van heeft.

De Stille

Hij bemoeit zich er niet mee als er gepest wordt. Hij vindt het pesten wel gemeen maar durft niets te doen of te zeggen en is bang zelf gepest te worden.

Ouders

De ouders hebben in de opvoeding invloed op het pesten. Zij kunnen signalen van pesten herkennen. De ouders kunnen hun kind actief bijstaan als hun kind gepest wordt of als hun kind zelf een pester is, zie verder in dit protocol.

Mentor

Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas en de school. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het pestprotocol.

Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken, maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd. Hij is het aanspreekpunt voor leerlingen die willen melden dat er gepest wordt. Daarnaast wordt hij ook door andere docenten ingeschakeld als er mogelijk gepest wordt. De mentor heeft verder een actieve, signalerende taak ten aanzien van pesten. Hij onderneemt actie bij pesten. Hij is de contactpersoon voor de ouders.

Andere docenten

De docenten hebben bij het lesgeven invloed op het pesten. Zij hebben een signalerende taak ten aanzien van pesten. Als een docent pestgedrag constateert of vermoedt, moet hij de mentor(en) van de betrokken leerling(en) op de hoogte stellen.

Leerjaarcoördinatoren

De leerjaarcoördinator neemt de rol van de mentor over wanneer het pesten het klassenverband overstijgt en wanneer het pesten zich herhaalt. Bij extreme gevallen betreft de leerjaarcoördinator de teamleider bij de situatie.

Ondersteuningscoördinator

De mentor kan ook hulp inroepen van de ondersteuningscoördinator. Deze onderhoudt de contacten met leerlingbegeleiding, het schoolmaatschappelijk werk en de psycholoog. Hij zorgt ervoor dat trainingen gegeven worden. Hij/zij verwijst leerlingen, indien nodig, door naar andere instanties.

2.9 Mogelijke signalen van een peestsituatie

Omdat leerlingen in veel gevallen niet vertellen dat ze worden gepest, kan uit indirecte signalen worden afgeleid of leerlingen worden gepest. Deze signalen kunnen zijn:

- Niet meer naar school willen.
- Niet meer over school vertellen thuis.
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden.
- Slechtere resultaten op school dan voorheen.
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen.
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben.
- Blauwe plekken hebben (ook op ongewone plaatsen).
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, nachtmerries hebben.
- De verjaardag niet willen vieren.
- Niet buiten willen spelen of optrekken met andere leerlingen.
- Niet alleen een boodschap durven doen.

- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan.
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven.
- Altijd als laatste worden gekozen uit een groep.
- Dicht bij de docent proberen te blijven.
- Angstig en onzeker zijn.
- Er bang, neerslachtig en huilerig uit zien.
- Overdreven clownesk gedrag vertonen.
- Afkoopgedrag vertonen: geld/snoep geven of het maken van huiswerk voor anderen.

Andere leerlingen kunnen ook signalen geven dat een leerling gepest wordt. Ze vertellen bijvoorbeeld dat een leerling huilt, niet mee mag doen of altijd alleen staat in de pauze.

3. Aanpak pesten

De school kiest voor een preventieve aanpak van pesten. Als pesten toch voorkomt, wordt dit actief en volgens een hierin opgenomen stappenplan aangepakt.

3.1 Preventieve aanpak

Schoolregels

De school reikt aan het begin van het schooljaar de schoolregels uit, waarin alle regels en afspraken staan die gelden binnen de school. Het pestprotocol is te vinden op de website van de school. Zo is iedere leerling op de hoogte hoe de school denkt over pesten binnen de school en wat de maatregelen hierop zijn.

Lessen/ groeps gesprekken

In alle leerjaren wordt aandacht besteed aan de schoolregels o.a tijdens de mentorlessen. Extra aandacht voor deze regels is er in de periode van de zomervakantie tot aan de herfstvakantie. In deze lessen wordt ingezet op groepsdynamiek.

Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groeps gesprek. Hierbij worden de verschillende rollen benoemd.

Ook wordt er aandacht besteedt aan pesten in de week tegen het pesten; elk jaar in de vierde week van september.

Methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling

Leerlingen brengen veel tijd door op school. De school staat hen daarom bij in hun sociaal-emotionele ontwikkeling.

De school maakt gebruik van de volgende anti-pest methodes:

Introductieweek: gedurende de eerste week van het schooljaar wordt er door middel van groepsactiviteiten aandacht besteed aan positieve groepsvorming. Daarnaast wordt gestreefd naar een vast item voor de introductieweek, namelijk dat de klas zijn eigen groepsregels formuleert; de zogenaamde 5 gouden regels en stelt samen een contract op voor het hele schooljaar.

Werkweek: naast de introductieweek is er de werkweek voor de eerstejaars leerlingen. Gedurende deze dagen leren de leerlingen elkaar en de docenten kennen en ook hier wordt aandacht besteed aan positieve groepsvorming en een positieve sfeer.

Studiereis: leerlingen in de bovenbouw gaan een aantal dagen op studiereis. Gedurende deze dagen wordt er extra gewerkt aan verbinding met elkaar, ter voorbereiding op het examen.

Week tegen pesten: elke vierde week van september is de landelijke week tegen pesten. *De Week Tegen Pesten* is een landelijke projectweek die Stichting School & Veiligheid ieder jaar organiseert. De week staat helemaal in het teken van pesten.

Voor scholen in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en MBO biedt *de week tegen pesten* lesmateriaal en gelegenheid om aandacht aan te besteden aan het voorkomen en tegengaan van pesten. Onze school werkt hieraan mee. Dat begint met zaken als: zorgen dat er een veilig schoolklimaat is, dat leerlingen goed met elkaar kunnen omgaan en leraren die het goede voorbeeld geven. Allemaal voorbeelden die bijdragen aan het welbevinden op school. Onze school werkt in deze week met het lesmateriaal dat hier wordt aangeboden. Ook de rest van het schooljaar biedt de organisatie lesmateriaal aan waar het gehele schooljaar mee gewerkt kan worden.

Anti-pestcontract: In het geval er in een klas dusdanig sprake is van pestgedrag kan er een anti-pestcontract opgesteld worden. De leerlingen maken samen een aantal afspraken ten aanzien van het pesten en dit ondertekenen zij.

Mentoren: zien wij als belangrijke spinnen in het veiligheidsweb. Het is de taak van de mentor om ervoor te zorgen dat de klas optimaal functioneert en er een positieve sfeer is binnen de groep. Zoals eerder genoemd is het ook aan de mentor om in actie te komen wanneer er wordt gepest en is het eerste aanspreekpunt hiervoor.

Enquêtes: de school houdt jaarlijks enquêtes onder de leerlingen op het gebied van de beleving van veiligheid. Een voorbeeld is opgenomen in bijlage 10.

Voorbeeldgedrag: voorbeeldgedrag van de docenten en andere medewerkers in de les en in de school is belangrijk. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar acceptatie en verschillen worden aangemoedigd, waar ruzies worden uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid en waar pestgedrag niet wordt geaccepteerd.

Preventie: om ongewenst gedrag te voorkomen worden er op school, verspreid over het schooljaar, voorlichtingslessen gegeven door een externe organisatie, namelijk 'Voorlichting op scholen.nl'.

Het doel van elke voorlichting is een blijvende impact maken door op interactieve wijze de weerbaarheid en zekerheid van leerlingen te vergroten. Zij proberen een sterkere verbinding creëren tussen school en leerlingen door verschillende thema's bespreekbaar te maken en bewustwording te creëren. Onderwerpen die jaarlijks aan bod komen zijn:

- Onzekerheid door social media
- Sexting
- Seksuele voorlichting
- Drank en drugs
- Respect
- Groepsdruk
- Online met elkaar omgaan of social media
- Cyberpesten
- Vapen/ roken
- Grooming
- Voeding en leefstijl
- Omgaan met geld

3.2 Stappenplan

De aanpak van pesten heeft alleen kans van slagen als er aan alle betrokken partijen hulp wordt geboden.

Steun bieden aan het kind dat gepest wordt

Naar het kind luisteren en zijn probleem serieus nemen.

Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.

Samen met het kind werken aan oplossingen.

Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden.

Zorgen voor follow-up gesprekken.

Steun bieden aan het kind dat zelf pest

Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent.

Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.

Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.

Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.

Stel grenzen en verbind daar consequenties aan.

Zorgen voor follow-up gesprekken.

De ouders van het gepeste en van het pestende kind steunen

Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.

Ouders op de hoogte houden van peestsituaties.

Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.

In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.

Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem

Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.

Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.

Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

De algemene verantwoordelijkheid van de school

De school zorgt dat de directie, de mentoren en de docenten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school.

De school neemt stelling in tegen het pesten.

De school brengt huidige situatie rond pestbeleid in kaart (bijvoorbeeld via de quick scan pestbeleid).

De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

3.3 Wat kunnen ouders doen bij pesten?

Wat kunnen ouders van een gepest kind doen?

- Neem uw kind serieus en zeg dat jullie samen met anderen gaan proberen het pesten te stoppen.
- Praat erover met uw kind of vraag uw kind om op te schrijven wat het heeft meegemaakt.
- Benader de mentor van de pestende leerling(en) om het probleem te bespreken en zo nodig in te grijpen of er in ieder geval iets mee te doen.
- Pesten is een gewoonte geworden, die maar moeilijk af te leren is. Waarschuw uw kind dat het pesten niet meteen ophoudt, als er beter op wordt gelet.
- Samen praten over pesten kan ook door een boek te lezen over het onderwerp.

- Geef uw kind voldoende aandacht en toon waardering voor de (kleine) dingen die goed gaan.
- Leer uw kind om op te komen voor zichzelf en anderen.
- Help uw kind zijn zelfstandigheid en weerbaarheid te vergroten.
- Soms heeft uw kind extra hulp nodig van deskundigen. Uw kind kan baat hebben bij een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining
- Informeer regelmatig hoe het nu gaat. Houd het onderwerp bespreekbaar.

Wat kunnen ouders van een pestend kind doen?

- Praat over het pestgedrag met uw kind.
- Sta open voor zijn kant van het verhaal.
- Probeer achter de redenen van het pestgedrag te komen.
- Maak afspraken met uw kind om verder pestgedrag te voorkomen.
- Overleg met de mentor over de aanpak van het pestgedrag.
- Vraag uw kind regelmatig naar de gang van zaken op de school.

3.4 Wat doet de school bij pesten?

1. *Zodra een docent een pestindicent constateert neemt hij/zij eerst zelf actie. Voorbeeld: als er een leerling wordt uitgescholden op de gang, dan lost de docent dit ter plekke op. Wanneer er een beeld ontstaat van structureel pesten, meldt de docent dit bij de mentor.*
2. *Iedere leerling of medewerker die ziet of hoort dat er (mogelijk) gepest wordt, meldt dit bij de mentor. Ook een leerling die zelf gepest wordt, kan dit melden bij de mentor.*
3. *De mentor heeft een oriënterend gesprek als niet zeker is dat er gepest wordt met de mogelijk gepeste leerling.*
Als enkel een vermoeden bestaat dat een leerling gepest wordt, gaat de mentor een oriënterend gesprek aan met de mogelijk gepeste leerling. In dit gesprek moet duidelijk worden of het pesten daadwerkelijk plaatsvindt.
4. *De mentor heeft een gesprek met de pestende leerling als deze bekend is*
Dit gesprek heeft de volgende doelen:
 - a. hem confronteren met zijn gedrag
 - b. mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
 - c. helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten
 - d. het actief aanbieden van hulp, bijvoorbeeld door de zorgcoördinator
5. *De mentor legt eventueel een sanctie op in overleg met leerjaarcoördinatoren en teamleider.*
6. *De mentor heeft een gesprek met de gepeste leerling.*
Het is belangrijk dat de leerling ziet dat hij serieus genomen wordt. De leerling kan zijn verhaal vertellen. Mogelijke oplossingen worden besproken.

In dit gesprek wordt gekeken of de leerling sociaal gedrag vertoont waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pestende leerlingen. De mentor geeft hem adviezen m.b.t. zijn gedrag naar anderen.

Als de mentor oordeelt dat dit nodig is, biedt hij hem een sociale vaardigheidstraining aan.

De mentor kan de leerling hulp aanbieden, dit kan bijvoorbeeld hulp zijn van de schoolmaatschappelijk werker, leerlingbegeleider of de zorgcoördinator.

7. *De mentor heeft een gesprek met de ouders.*

De mentor informeert de ouders en verzoekt hen met hun kind te praten. Hij stelt hen op de hoogte van de mogelijkheden t.a.v. het vervolgtraject en bespreekt met hen de mogelijkheden tot hulp.

8. *De mentor, de gepeste leerling en de pestende leerling hebben een gesprek.*

In dit gesprek probeert de mentor tot goede afspraken te komen.

(Een leidraad voor de diverse gesprekken is te vinden in de bijlagen)

9. *De mentor heeft een gesprek in klassenverband wanneer het pesten in klassenverband plaatsvindt of wanneer niet duidelijk is wie er pest en wel het vermoeden bestaat dat dit iemand uit de klas is.*

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. Hij probeert in het gesprek de groeps sfeer te herstellen en benadrukt welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft. Als de mentor oordeelt dat training nodig is, biedt hij dit aan.

10. *De mentor informeert andere docenten indien het pesten in klassenverband plaatsvindt.*

Andere docenten zijn in hun les aan de betreffende klas meer alert op pestgedrag. Zij koppelen geconstateerd pestgedrag terug aan de mentor.

11. *De mentor heeft indien nodig opnieuw een gesprek met de klas.*

De mentor bespreekt indien nodig op een later moment met de klas nogmaals de situatie rondom het pesten. Hij bespreekt met de leerlingen of de groeps sfeer hersteld is. Indien nodig, komt hij hier later nogmaals op terug.

12. *De mentor controleert of afspraken worden nagekomen.*

De mentor observeert gedurende een periode de gepeste en de (voorheen) pestende leerling(en) om een indruk te krijgen of de gemaakte afspraken resultaten boeken. Binnen enkele weken vraagt hij hen of de afspraken worden nageleefd. Hij vraagt ook de ouders of zij van mening zijn dat de situatie is verbeterd.

13. *De mentor draagt bij herhaling van pestgedrag het dossier over aan de teamleider en de ondersteuningscoördinator.*

Indien de pestende leerling ondanks de gesprekken en afspraken opnieuw overgaat tot pesten, meldt de mentor het gedrag aan de teamleider en de ondersteuningscoördinator. Hij overhandigt de teamleider het dossier (kan digitaal) met daarin de gebeurtenissen en de

afspraken die zijn gemaakt.

14. *De leerjaarcoördinator heeft een gesprek met de pestende leerling.*

De leerjaarcoördinator bespreekt de situatie met de pestende leerling en verplicht hem een individueel programma te volgen. Dit vindt plaats in de eigen tijd en dus niet tijdens schooltijd. Het doel van dit programma is reflectie en het gevoelig maken van de pestende leerling voor wat hij aanricht bij de gepeste leerling. Het gaat in principe om ontmoetingen en huiswerk.

15. *De leerjaarcoördinator heeft een gesprek met de ouders.*

De leerjaarcoördinator informeert de ouders van de pestende leerling en van de gepeste leerling over de herhaling van het pestgedrag en over de verplichting die is opgelegd aan de pestende leerling. Bij extreme gevallen betreft de leerjaarcoördinator de teamleider bij de situatie.

16. *De leerjaarcoördinator informeert de teamleider bij uitblijven van verbetering van het gedrag.*

Wanneer ook het verplichte pestproject geen blijvende vruchten afwerpt, adviseert de leerjaarcoördinator de teamleider de leerling als strafmaatregel te schorsen. De leerjaarcoördinator schorst de leerling volgens de schoolregels voor een dag. Als hij daarna opnieuw pest, wordt hij geschorst voor twee dagen. De pestende leerling en zijn ouders krijgen schriftelijk bericht van de directeur dat de leerling verwijderd wordt als hij ook na deze maatregel doorgaat met pesten.

3.5 Inzet sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem bij de aanpak van pesten

Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de mentor worden bewaard in Magister, in het dossier van zowel de pestende als de gepeste leerling. Ook de gemaakte afspraken worden in Magister opgenomen.

3.6 Wat doet de school bij digitaal pesten/cyberpesten?

Als de pestende leerling bekend is, wordt het hiervoor aangegeven pesttraject gevolgd. Vaak is dit echter niet zo en zijn de middelen die de school heeft beperkt. Voor dit cyberpesten is er een specifiek stappenplan, zie bijlage 5.

Door middel van het traject 'Meidenvenijn' wordt er expliciet aandacht besteed aan meisjes die elkaar kwetsen, verbaal of digitaal. Gedurende een aantal weken worden er met deze groep gesprekken gevoerd en afspraken gemaakt.

3.7 Consequenties van pestgedrag (strafmaatregelen)

Leerlingen kunnen straf opgelegd krijgen door de mentor. Dit kan zijn dat zij moeten nablijven, strafwerk moeten maken, een opdracht moeten uitvoeren e.d. Leerlingen kunnen verplicht worden een training te volgen. Leerlingen kunnen één, of bij herhaling, twee dagen geschorst worden. Leerlingen kunnen verwijderd worden van school indien blijkt dat zij blijven terugvallen in hun pestgedrag. Verschillende vormen van digitaal pesten zijn strafbaar. Ook wanneer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld

Bijlagen

Bijlage 1 Leidraad voor een oriënterend gesprek bij een vermoeden van pesten

In het gesprek gaat de mentor na of en wat er aan de hand is. Daarbij moet achterhaald worden of het probleem dat verteld wordt, het echte probleem is, of dat er een probleem achter zit.

De leerling krijgt de gelegenheid zijn verhaal te vertellen. De mentor stelt gerichte vragen. Hij koppelt aan de leerling terug wat hij gehoord en begrepen heeft zodat de geschetste situatie voor leerling en mentor de zelfde is (zie verder bijlage 3).

Bijlage 2 Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Dit gesprek heeft de volgende doelen:

- hem confronteren met zijn gedrag
- mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
- helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten
- het actief aanbieden van hulp, bijvoorbeeld door de zorgcoördinator

Confronteren: Houd de pestende leerling zijn pestgedrag voor. Maak hem duidelijk welk probleem je hebt met dit gedrag en wat het voor de gepeste leerling inhoudt. Overtuig je ervan dat de pestende leerling de boodschap begrepen heeft. Behandel de reactie van de leerling serieus en sta er voor open. Vraag aan de pestende leerling zijn medewerking om zo te komen tot een plezieriger manier van omgang met elkaar.

Achterliggende oorzaken: Nadat het probleem benoemd is, richt je je op het waarom. Vraag hem hoe het komt dat de leerling dit gedrag nodig heeft? Vraag: Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? etc. Maak de leerling duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag en vraag hem wat hij daaraan gaat doen.

Vervolgtraject: Maak hem duidelijk dat het pestgedrag moet stoppen. Maak hier afspraken toe. Maak ook een afspraak voor het gesprek waar de gepeste leerling bij zal zijn. Wijs op de mogelijke gevolgen als het pestgedrag niet stopt.

Aanbieden van hulp: Bied de leerling hulp aan, ook als de leerling zelf aangeeft dat hij geen hulp nodig heeft.

Bijlage 3 Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

- Luister en stel vragen, laat zien dat je wilt helpen, maar doe nog niks.
- Bespreek wat de leerling al heeft gedaan om het (digitaal) pesten te stoppen.
- Bespreek wat hij zelf kan doen om pesten tegen te gaan.
- Bedenk samen de volgende stap; wat gaan we nu samen doen?
- Doe niets buiten de leerling om.

Vragen:

- *Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem.*
- *Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)*
- *Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)*
- *Hoe vaak word je gepest?*
- *Hoe lang speelt het pesten al?*
- *Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?*
- *Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?*
- *Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?*
- *Wat wil je dat er nu gaat gebeuren; wat wil je bereiken?*

Bespreek met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten:

- *Waar wil de leerling aan werken om de situatie te verbeteren?*
- *Hoe communiceert de leerling met anderen?*
- *Welke lichaamstaal speelt een rol?*
- *Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?*
- *Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pestende leerling(en)?*

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat zegt dat de pestende leerling(en) gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want, niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.

Bijlage 4 Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling en de pestende leerling(en)

De mentor probeert een dialoog mogelijk te maken tussen twee partijen die op elkaar zijn vastgelopen.

De twee partijen hebben een conflict waar zij zelf niet meer uit kunnen komen. Beide partijen hebben persoonlijke emoties overgehouden n.a.v. vorige botsingen. Beide partijen denken het recht aan hun kant te hebben en vinden dat de ander onjuist handelt. De bemiddelaar moet weer beweging in de situatie krijgen, zonder dat de partijen het gevoel hebben dat ze gezichtsverlies lijden.

Voorafgaand aan het gesprek heeft de mentor zich een duidelijk beeld gevormd waar de zaak over gaat en welke beleving beide partijen hebben.

Nodig beide partijen uit toelichting te geven op de zaak, zo nodig verhelderen door terugkoppelen, samenvatten en vragen stellen.

In wisselwerking met beide partijen een probleemstelling formuleren.

Beide partijen laten verklaren dat deze situatie om beweging vraagt van beide kanten.

Beide partijen bereidheid vragen in beweging te komen.

Afspraken maken, opschrijven en laten ondertekenen door beide partijen en de bemiddelaar.

Bijlage 5: Het stappenplan na een melding van cyberpesten

1. **Bewaar** de berichten. Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, online gesprekken opslaan).
2. **Blokkeer** de afzender. Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pestmail/-berichten kan blokkeren.
3. Probeer de pestende leerling **op te sporen**. Soms is de pestende leerling te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. Ook is er van alles mogelijk via de helpdesk.
4. **Neem contact op** met de ouders van de gepeste leerling. Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
5. **Verwijs de ouders** zo nodig door. Hulplijn Pestweb is een telefonische hulplijn voor kinderen en jongeren die gepest worden. Deze hulplijn beantwoordt vragen, geeft advies en biedt een luisterend oor aan leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs.

De Hulplijn Pestweb is te bereiken op schooldagen van 14.00 tot 17.00 uur op de nummers:
0800 – 28 28 280, anoniem en gratis voor vaste nummers, en op
0900 – 2828 280, vanaf mobiele nummers.
Voor ouders en leerkrachten is Pestweb ook op maandagochtend telefonisch bereikbaar tussen 10.00 en 12.30 uur.
6. **Adviseer aangifte**. In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer de gepeste leerling lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld.
7. **De ondersteuningscoördinator** verwijst de pester en/of de gepeste door, wanneer verdere begeleiding nodig is.

Bijlage 6. Tips voor leerlingen om zich veilig te voelen.

Hoe voorkom je digitaal pesten en misbruik?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart hotmailadres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt, het liefst een volwassene.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de chatroom als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je contactlijst.
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van chatten kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk worden gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden/kwetsen.
- Reageer niet op pestmails/-berichten of andere digitale pesterijen.
- Verwijder de e-mail/berichten zo mogelijk zonder hem te openen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om appjes op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een screenshot, print of sla ze op. Van het IP adres van de e-mail kan soms worden afgeleid, van welke computer de e-mail verzonden is.
- Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd. Bel de helpdesk op.
- Ga naar je mentor. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenislaf.nl.

Bijlage 7 : pestcontract (voorbeeld)

Contract "veilig in en om xxxxxx "

Van : _____

Iedereen die dit contract ondertekent, zal zich aan de gemaakte afspraken moeten houden, zowel in school als daarbuiten.

1. Ik noem medeleerlingen bij de voornaam
2. Ik blijf van medeleerlingen af
3. Ik scheld niemand uit
4. Ik heb respect voor iedereen
5. Ik accepteer de ander zoals hij of zij is
6. Ik discrimineer niet
7. Ik lach niemand uit
8. Ik vind dat iedereen bij de "familie xxxxxx" hoort
9. Ik ruim mijn eigen afval op
10. Ik blijf van andermans spullen af
11. Ik roddel niet
12. Ik bedreig niemand, ook niet met woorden of digitaal
13. Als ik ruzie heb probeer ik dat uit te praten
14. Als ik ruzie heb en uitpraten lukt niet, dan bespreek ik dit met mijn mentor
15. Als ik weet dat iemand gepest wordt, meld ik dat bij mij mentor
16. Pesten melden is GEEN klikken
17. Ik behandel iedereen zoals ik zelf behandeld wil worden

Ik ben het eens met alle bovenstaande regels, daarom zet ik hieronder mijn handtekening

Plaats Rotterdam

Datum _____

Handtekening

Leerling ouder(s)/verzorger(s)

directie xxxxxx

Bijlage 8. Informatiebronnen en instanties:

Internetsites

<http://pesten.startpagina.nl>

<http://pesten.startkabel.nl>

www.pestweb.nl *Informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, ouders en leerkrachten.*

www.pestenislaf.nl *informatie van de Stichting Kinderconsument.*

www.pesten.net *Voor en door gepeste leerlingen, opgericht door Bob van der Meer.*

www.stopdigitaalpesten.nl *Campagne van SIRE*

www.digibewust.nl *Een informatieve site van het Ministerie van Economische Zaken, die u als consument of zakelijke gebruiker informeert over het veilig gebruik van internet.*

www.ppsi.nl *PPSI is een expertisecentrum van het APS op het gebied van bestrijden en voorkomen van (homo)seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. Aansluitend op het werkgebied van vertrouwenspersonen kunt u bij PPSI ook terecht voor informatie over: pesten, geweld, discriminatie en racisme.*

www.schoolveiligheid.nl *Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid en adviseert schoolleiders, docenten, onderwijsondersteunend personeel etc.*

<http://veilig.kennisnet.nl> *Handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen etc. Deze website is onderdeel van de programmalijn "Veilig en eenvoudig" van het SURFnet/Kennisnet project.*

Films met als thema 'pesten'

Mean creek (2005)

Mean girls (2006)

Bluebird, regisseur: Mijke de Jong

De tasjesdief, regisseur: Maria Peters

Pudding Tarzan, regisseur: Soren Kragh- Jacobson

Boeken

Spijt! van Carry Slee

Morgenster van Ellen Tijsinger

We noemen hem Anna Peter Pohl

Hadden we er maar wat van gezegd! van Jan de Zanger

Tirannen van Aidan Chambers

Oorlog zonder vrienden van Evert Hartman

Bijlage 9 Thermometer pesten in de klas

Leerling gegevens

De afname van deze vragenlijst gebeurt anoniem, maar toch zouden wij een paar dingen van je willen weten:

- ik ben een jongen/meisje (omcirkel het juiste woord)
- ik zit in klas
- het geboorteland van mijn vader is
- het geboorteland van mijn moeder is

Over de laatste maand:

	nooit					altijd				
1. Ik voel me op school veilig genoeg om:										
- te zijn wie ik ben	0	1	2	3	4	5				
- voor mijn geloof uit te komen	0	1	2	3	4	5				
- mijn mening te geven	0	1	2	3	4	5				
- te kiezen en te doen wat ik wil	0	1	2	3	4	5				
- te gaan en te staan waar ik wil	0	1	2	3	4	5				

2. Ik voel mij veilig

- in de klas	0	1	2	3	4	5				
- in het schoolgebouw	0	1	2	3	4	5				
- in de kantine/aula	0	1	2	3	4	5				
- op het schoolplein	0	1	2	3	4	5				
- in de buurt van de school	0	1	2	3	4	5				

3. Ik voel me veilig, omdat de school

- goed op naleving van de regels let	0	1	2	3	4	5				
- goed helpt als je hulp vraagt	0	1	2	3	4	5				
- goed optreedt tegen pesten en geweld	0	1	2	3	4	5				
- goed optreedt tegen discriminatie	0	1	2	3	4	5				

4. Ik voel me onveilig op school door

- leerlingen	0	1	2	3	4	5				
- docenten	0	1	2	3	4	5				
- andere personeelsleden op school	0	1	2	3	4	5				
- leerlingen van een andere school	0	1	2	3	4	5				

5. Ik voel me onveilig op school door:

- uitschelden	0	1	2	3	4	5				
- bedreiging met woorden	0	1	2	3	4	5				
- stuk maken of stelen van mijn spullen	0	1	2	3	4	5				
- uitsluiting (niet meer mogen meedoen)	0	1	2	3	4	5				
- pesten	0	1	2	3	4	5				
- lichamelijk geweld	0	1	2	3	4	5				

- bedreiging met een wapen	0	1	2	3	4	5
- discriminatie	0	1	2	3	4	5
- seksueel geweld (kijken, woorden, aanraking)	0	1	2	3	4	5

6. Ik word op school gepest of gediscrimineerd

- om hoe ik eruit zie	0	1	2	3	4	5
- om wat ik wel en niet goed kan	0	1	2	3	4	5
- om mijn afkomst, geloof of cultuur	0	1	2	3	4	5
- om de manier waarop ik spreek en schrijf	0	1	2	3	4	5
- omdat ik een jongen of een meisje ben	0	1	2	3	4	5
- omdat ik LHBTIQA+ ben	0	1	2	3	4	5

7. Ik maak het voor anderen onveilig op school door:

- uitschelden	0	1	2	3	4	5
- bedreiging met woorden	0	1	2	3	4	5
- stuk maken/stelen van spullen van anderen	0	1	2	3	4	5
- uitsluiting (niet meer laten meedoen)	0	1	2	3	4	5
- pesten	0	1	2	3	4	5
- lichamenlijk geweld	0	1	2	3	4	5
- bedreiging met een wapen	0	1	2	3	4	5
- discriminatie	0	1	2	3	4	5
- seksueel geweld (kijken, woorden, aanraking)	0	1	2	3	4	5